

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap reggel.
Előfizetések és hirdetések Kollár A. könyvkereskedésében
vétetnek fel.

Felölös szerkesztő:
NEMES JÓZSEF dr.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 k., 50 f.
Egyes szám ára 10 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Internacionálé.

Baja július 21.

Az internacionálé a világháboru kitűtéskor csődbe jutott. A háborut viselő és a semleges államok szocialista pártjai a nemzeti védelem legsovénbb szószólói lettek. A haza fogalmának tüzeben elolvadtak a nemzetköziség hazát negáló eszméi és törekvései.

Már az volt hihető, és a szocializmus hirdetői is attól tartottak, hogy az Internacionálé összeomlik és az egyes államok szocialista pártjai mindenütt nemzeti munkáspártokká s szociális reformpártokká fognak átalakulni.

Nálunk is így volt. A mi szocialistáink is a nemzeti védelem leghűbb szószólóivá váltak.

S ez az, ami az ántánt-párti szocialista vezéreknek és pártoknak az utjában van. Céljuk ezért a szocializmus nemzeti tartalmának a lerontása. De nem ám a saját hazájukban és a saját szocialistáiknál, ahol a miniszteri székekben a legsovénbb nemzeti politikát és a legdühösebb hódítási politikát hirde-

tik, hanem a központi hatalmak szocialista pártjainál propagálják, terjesztik a szocializmus nemzeti tartalmának a kiküszöbölését. Ezeknek hirdetik a nemzetköziséget, a demokráciát, a demokratikus átalakulást, a nemzetiségi államokban (értsd nálunk) a nemzetiségek felszabadítását, hogy eme csillogó jelszavak segélyével a nemzeti egységet, a nemzeti védelmet, az egységben rejlő erőt letörjék és hódítási politikájukat megvalósíthassák.

S a mi szocialistáink nem vették észre a vermet, amit az ántánt-párti szocialisták az internacionálé jelszavainak felújításával nekik ástak. Bizony beleestek Stockholmban és itthon. Az ántánt protezséin, a meghódított Szerbián esett meg szocialistáinknak a szive Stockholmban, amit visszaállítani és pénzünkön kárpótolni kívántak, de nem volt szavuk sem az ántánt által megtámadott és elpusztított Erdély kárpótlása, sem az orosz által feldult felvidék kártalanítása mellett.

Az ántánt-párti szocialista vezérek mesterkedése bizony megzavarta az

egyöbkként világos magyar szocialista elméket.

De nemcsak a szocialistáink, hanem a radikálisaink is lépre mentek az ántánt-párti internacionalista jelszavaknak.

Értekezleteiken, sajtójukban a nemzetiségek szabad nyelvi és kulturális fejlődésének biztosítását követelik, sőt legujabban, amint a Világban olvassuk, már a nemzetiségi törvénynek a végrehajtását is elég vakmerőek követelni, csak úgy, mint az ántánt és mint a legszélsőbb nemzetiségi agitátorok, és ezzel ellenségeink malmára hajtják a hazai vizeket.

Mert tudniok kellene, hogy a nemzetiségi törvénynek a nemzetiségek nyelve és kulturális fejlődésére vonatkozó intézkedései nálunk a legliberálisabban, sőt olyan bőkezűen vannak keresztülvive, mint sehol máéutt a világon.

Arra azonban a magyar nemzet hajlandó sohasem lesz, hogy a nemzetiségeknek területi önállóságot és politikai vagy jogi szervezetséget adjon, mert ezzel a multban sem bírtak, mert to-

TÁRCA.

Bajai festőművészek.

IV.

— A Bajai Hírlap eredeti tárcája. —

Gáspár János.

A rajztanárság bizonyos konzervatizmust követel a festészetben, mivel az a művész, aki a legelső fokon kelti fel az érdeklődést a művészetek iránt, vagy fedezi fel a lappangó hajlamot az ifjuban, nem hódolhat kiforratlan, meg nem állapodott irányoknak, — ahol a szabály az egyéniségben rejlik, tehát szabály nincs — hanem a precíz, megfontolt és bizonyos elfogadott szabályokat követő művészetnek hódol és ennek alapján nevei a növendékeket. — Hogy valaki jó rajztanár legyen, két tulajdonságnak kell benne lenni: művésznek és pedagógusnak, kell lennie. Művésznek hogy mutasson, pedagógusnak, hogy rendszert tartson.

Ezt a két tulajdonságot látjuk Gáspár rajztanárban is. Művész, aki fest magamagának a művészet kedvéért és pedagógus, aki irányt mutat, nevel, fejleszti a tehetséget, felkelti az érdeklődést, kinyitja a szemeket, hogy látni tudjanak, megnyitja az értelmet, hogy felfogják a művészetek szépségét, jóságát és nemességét.

1874-ben született Salmebányán, ott, ahol

a levegő, a táj: hegyek, völgyek, vizezések, erdők, rétek szépsége már nagyon sok művésznket ihletett meg, amelynek levegője tehát nagyon kedvez a művészeteknek. A piarista gimnáziumban járt 6 osztályt, érettségét pedig az evangélikus liceumban tett — Utána a budapesti képzőművészeti főiskola rajztanárképzőjébe iratkozott. A rajztanárképzőnek sohasem voltak jobb erői, mint ekkor. Szükségesnek tartom feljegyezni tanárainak nevét, mivel mindegyik kisebb nagyobb hatással volt Gáspár művészetére. Neográdytól és Nadler Róbertől tanulta az aquarellfestést. Ugyanazzal a könnyedséggel, bravuros gyorsasággal ugyanazzal a biztossággal, élénk színezéssel, készülnek vízfestményei, mint mesteréé. Arcképfestést Aggházytól, alak és kompozíció-rajzot Székely Bertalántól tanult, — amit észrevehetünk egyrészt abban a biztosságban, amellyel a karakterisztikumot feltalálja, másrészt erős fénybeállításában. — Schulek Frigyes volt műépítészeti tanára és Pasteiner dr. művészet-történeti előadója.

A képzőművészeti főiskola elvégzése után, 1896-ban került Bajára rajztanárnak. Ebben az időben a rajztanítás még bölcsőkorát élte, a rajzolásra nem igen fektettek súlyt és alig volt képzett rajztanárság. Gáspár hamarosan felhasználhatta, amit nagy mesterseitől elsajá-

titott és hozzáfogott a modern alapon való rajztanításhoz. Nem ment ez könnyen és nem ment egyszerre, mert a keze be volt szorítva a miniszteri tanterv béklyóiba. Nem egy művésznk köszönheti neki, hogy felébresztette ambícióját és arra a pályára irányította, ahova tehetsége vonzotta. Tehetséges növendékeivel mindig külön foglalkozott és szívesen osztotta meg velük tudását, tapasztaltságát.

1904. nyarán Pesten a modern rajztanításról tartott kurzuson vett részt. Az amerikai tanítási rendszert sajátította el, amelyet bevezetett Baján. Áll ez a rendszer a természet után való festés és a szabadban való rajzolásból. 1907-ben a Nemzeti-Szalón bajai kiállításán állít ki, majd Déry igazgató felkérésére 1908. és 1909-ben a Szalón pesti kiállítására küld képeket.

Rajztanári nagy elfoglaltsága mellett folyton tanul, fejleszti tudását, izlését és dolgozik szakadatlanul. Sok arcképet festett, diszoklevelet készített és színpadi díszleteket tervezett. Munkásságáról a közeli hónapokban rendezendő kiállítása fog beszámolni.

Gáspár művésznete speciálisan bajai. Itt él köztünk 21 év óta, ismeri városunk minden táját, ez a szeretet melegsége adja azt a bájt és kellemet képeinek, miáltal olyan közvetlenek és egyszerűek lesznek... Kun Imre.

vább keresztül sem vihető és mert a magyar nemzet sem az ántánt, sem az ántánt által protezsált internacionalizmussal és a radikalizmus által fűtött hébert kedvéért öngyilkos politikát követni nem akar.

A német szocialisták már észre tértek. A nemzeti egységet hirdették a legutóbbi birodalmi gyűlésen és kijelentették nagy többséggel, hogy a nemzeti egységben rejlik a nemzeti erő.

Vajjon mikor térnek észre a mi szocialistáink és radikálisaink?

S mikor térnek vissza az elhagyott nemzeti állásponthez?

A rokkant hősök jövője.

— Ipari kereseti telepet Bajának. —

Amikor a képviselőház annak idején tárgyalta a rokkant katonák ügyét, utasította a kormányt arra, hogy a rokkantokról, valamint az özvegyek és árvák ellátásáról rendelkező törvényeket vegye revízió alá és olyan törvényeket terjesszen elő, amely a keresetképteleneknek tisztességes megélhetést biztosít.

A képviselőháznak ezen szociális és nemzeti emberi érzésre való intézkedése az egész országban közmegegyezést keltett.

Ennek a nyomában megmozdult az egész magyar társadalom, hogy a háboruban rokkanttá vált hősök jövőjének előkészítő munkájában részt vegyen.

A megindult nagy akció a hozzá fűzött reményeket valóra váltotta és ma már a kormány és a társadalom jóvoltából az ország nem egy városban különféle ipari munkával foglalkozó rokkantak ügyes munkája beszédes példája szakszerű képzettségüknek és munkaképességüknek.

Fajdalmas, szomorú, kétséges gondolatainkat előzi a jobb jövő reményét kelti fel bennünk, ha megtudjuk, hogyan készítik elő a rokkant hősök jövőjét az arra rendelt rokkant otthonokban. Nem csak járni tanítják meg tülábal, vagy írni a műkézzel, hanem anynyira edzik és képezik is, hogy a rokkant a megtanult különféle munkára alkalmas is legyen, és pedig lehetőleg arra a munkára, amit azelőtt is űzött. Ha pedig erre alkalmatlan, úgy másra, de mindenkinek valamilyen mesterséget, iparágat, kenyérkeresetet kell megtanulnia. Tanulnak borbélyt, szabót, cipész, csizmadia, bádogos, kosárkötő, méhészt, szőgyártót, vagy lakatos mesterséget is. A pályát szabadon választhatják és erre mindegyiknek alkalmat adnak. Helyesen is van ez így, mert legalább mindegyik jó kedvvel és igyekezettel iparkodik az általa választott iparágat tökéletesen elsajátítani. A nyert képzés biztosítani fogja nekik a rokkantsági járadékon felül, a tisztességes megélhetést.

A rokkant hősök ilyen módon önmaguk fogják családjaikat fenntartani és becsületes munkásságuk által a polgári hasznavehető tagjaivá lesznek a társadalomnak, mind az előtt.

A kormány már eddig is az ország több városában állított fel a különféle iparágakat űző rokkant műhelyeket és kereseti telepeket. Eire a célra első sorban azokat a városokat veszik figyelembe, amelyeknek kedvező fekvése, talaja, közlekedési viszonyai és egyéb fontos tényezői megvannak arra, hogy a felállítandó ipartelepek a kívánt eredményt elérhessék.

Nem régebbe a Rokkantügyi Hivatal a szomszédos Kalocsa városához intézett leiratot, melyben értesítette, hogy a kalocsai érsekkel egyetemben faipari telepet létesített.

Városunk kedvező fekvése, terep, közlekedési és szociális viszonyai és az itt működő állami kertészegédsziskola révén igényt tarthat egy rokkant kertésziskola, esetleg egy faipari kereseti telep felállítására, mely ha megvalósulna — a rokkantak segélyezésére szánt alappal — városunk a saját rokkantjairól maga gondoskodhatna.

Városunk vezetőségének figyelmét felhívjuk a rokkant kérdés illetékes megoldására és ezzel kapcsolatban az érseki uradalomnak a Ferenc csatarna mellett elterülő földjére, mely ha megszerezhető lenne, legalkalmasabb volna egy rokkant kertésziskola felállítására.

A hősöket, akiket önérettel a különféle pályára nevelnek, feltesszük, hogy amiként a világháborúban megállták helyüket, akként ha a csatazaj elnémul és meg fog kezdődni újra a békés munka, ők is a többihez méltóan hasznos polgárai lesznek a sokat szenvedett hazának.

A háború legújabb hírei.

Budapest, július 20. (Hivatalos).

Keleti harcér: A szövetségeseink tegnap reggel engedve a nyugati hatalmak és Amerika által az orosz nép akarata ellenére kikényszerített ellenséges offenzíva kihívásának keletgaliciában ellentámadásba mentek át, a német és osztrák-magyar ütegek reggel öt órakor Zborov területén és a Szeret között hatalmas erővel munkához láttak, a déli órákban a cs. és kir. osztagok által kísért német gyalogság rohamtámadása következett, a diadalmos támadók három erősen kiépített vonalon keresztül hatoltak, az oroszok teljesen felbomolva számos hallottat és súlyos sebesültet hagyva a harcmezőn hátra. Tegnap estig néhány ezer foglyot jelentettek.

Adakozzunk a vak katonáknak.

HIREK.

— Válasz a város üdvözlő táviratára. Az új főispán Vojnics Ferenc dr. polgármesterről e héten táviratot intézett, amelyben a város közönsége nevében kifejezett megtisztelő bizalomért és üdvözlésért a leghálásabb köszönetét kifejezi.

— Zenészmise a főispáni instaláció alkalmából. Legutóbbi számunkban részletesen leközöltük a főispáni instaláció sorrendjét. Mint velünk pótlóan közlik, az instaláció alkalmából tartandó diszímise ünnepélyes keretben fog lefolyni. A zenészmise műsora a következő: 1. Veni Sancte Spiritus. Férfikar. Éneklő a Bajai Daloskör. 2. Schubert, Ave Maria! Hegedűn játsza: Potor Sárika, zeneakad. növendék, orgonán kíséri: Karig Emil. 3. Beethoven, Dicsőít Téged... Férfikar. Éneklő a Bajai Daloskör. 4. Gounod, Ave Mária! Éneklő: Vass Margit operabéna, orgonán kíséri: Karig Emil. 5. Erkel, Himnusz. Férfikar. Éneklő a Bajai Daloskör.

— Liceális diszgyűlés Werner Adolf dr. tiszteletére. A Bajai Szabadliceális Szövetség érdemes elnökének: Werner Adolf dr., főgimnáziumi igazgatónak Bajáról történő távoása alkalmából a hó 29-én, vasárnap délelőtt diszgyűlést fog tartani, melynek részletes programját legközelebbi számunkban fogjuk közölni.

— A cukorközpont értesítette a várost, hogy a június és július havi cukormennyiséget már kiutalta. A közlemezési hivatal sürgős közbenjárására már fél waggon süveg cukrot meg is küldött a gyár, míg a hátralévő másfél waggon cukor elküldését már a legközelebbi napokra helyezték kilátásba. Mihelyt az a cukormennyiség is megérkezik, a cukrot szétosztás végett kiadják a kereskedőknek.

— Iparosok beszerzési csoportja. A tisztviselők után az iparosok is megmozdultak hogy e nehéz időkben a legszükségesebb közlemezési és közszükségleti cikkek beszerzése által családjaikon némiképpen segítsenek és az uzorától és kiszípolozástól tőlük telhetőleg megvédjék magukat. Az életre való eszme Gebhard Dezső ipartestületi elnök gondos előrelátását dicséri, kinek kezdeményezésére egy szűkebbkörű intéző-bizottság már meg is alakult, annak két tagja a szomszédos Kalocsára és Szabadkára rándult át az ottani iparos és tisztviselői csoportok működésének tanulmányozására. A kiküldöttek bő tapasztalatokkal hazatérve szolgálnak a csoport részére szakszerű utbaigazítással. Az ipartestületi elnök ez uton is felhívja az iparosságot a tömörülésre és hétfőn d. u. 2—6 óráig már jelentkezni is lehet a részvétel végett az ipartestület helyiségében.

— A közlemezési üzem köréből. A slavonai szilvaiz megérkezett. A szilvaközpont ezuttal bőkezű volt, amennyiben a megrendelt mennyiségnél többet küldött. Összesen tizenegy mm. jómínőségű szilvaiz érkezett, melynek kimérését a hatósági boltban szombat reggel meg is kezdték. A szilvaiz kilója 3 kor. 60 fillér.

Védjegy.

A világ legdrágább, de egyszersmind legjobb szivarkahüvelye

„MODIANO-CLUBSPECIALITÉ”

Vigyázat! Utánzatok vannak forgalomban. Sodorni való papír ára 20 fillér.

TANÜGY.

Iskoláink értesítői.

A bajai ciszterol rendi kath. főgimnázium értesítője. Az intézet munkásságáról és annak eredményeiről tíz fejezet számol be, melyeket I. Ferenc József dicsőséges emlékének szánt lapok és a IV. Károly király iránt érzett hódolat megnyilvánítása előznek meg. A tanári kar munkájában a lépten-nyomon kinálkozó háborus tanulságokat az ifjuság lelkeinek alakítására és jellemének fejlesztésére iparkodott felhasználni; a kötelességteljesítésben és áldozatkészségben a háboru hőseit állította ideálul az ifju lelkek elé s különösen ápolta bennünk a hála és kegyelet érzéseit a hazáért hősi halált halt vitézek iránt: buzgósággal vezette az ifjuság körében azokat a jótékonyági akciókat, amelyek célja a háboru ütötte sebek gyógyítása, a szenvedések, a nyomor enyhítése volt; alkalmat adott arra, hogy a gyermek lelke, felfogása, érzése a háboruval szemben az írásbeli dolgozatokban megnyilatkozzék; kivette a maga részét a háborus jótékony célokra rendezett előadások, felolvasások és hangversenyekből; szorgalmas munkát végzett tudományos, közművelődési és társadalmi téren, lelki vigaszt és vallásos építést nyújtott a kórházakban szenvedő hősöknek. Az ifjuság tanárai példáját szívelelélekkel követte: gyógynövényeket és szeder-cserjeleveleket, rongyot és bélésekre papirt gyűjtött, a szünidőben 98 foglalkozott kertivagy mezőgazdasági munkával, 31 ingyenmunkát végzett közigazgatási hivatalokban, 11 mint önkéntes tűzoltó vagy mentő működött, a segítő-egyesület különösen az erdélyi menekült tanulókat támogatta.

Az intézetben az igazgató, 14 rendes tanár, 1 hittanár, 1 tornatanár és 4 hitoktató, összesen 21 egyén működött. Beiratkozott 288 rendes és 48 magántanuló, az utóbbiak közt 28 leány, akiknek évről-évre növekedő száma annak a társadalmi fonákságnak folyománya, hogy az intelligencia vagyontalan leányának nálunk jövője nincs és így a kenyérkereső pályákra tódul; megoldódik így a nőkérdés, de helytelen irányban.

A tanulók viselkedése általában jó volt. A tanításban jól megértett ismereteket, alapos és biztos tudást adni és a munkát megszerettni törekedtek, mert csak ez ad az életnek tartalmat, csak ez teszi az egyéni életet a közre nézve értékesé. Érettségi vizsgálat három ízben volt 21 tanulóval, az évszáró vizsgálatok elmaradtak, helyükbe az összefoglaló ismétlések léptek. Az év végén osztályozott 274 rendes tanuló közül viseletből jó osztályzatot kapott 228 (83%), szabályszerűt 43 (16%), kevésbé szabályszerűt 3 (1%), a rendes és magántanulók közül sikerrel végzett 255 (82%), megbukott 56 (18%). Ösztöndíjak, jutalmak és segélyek címén 68 tanuló 4419 K, élelmezési költség címén kettő 720 K-t kapott gyűjtés útján. Ifjusági egyesület volt 3, azonfelül működött az ének-, a zeneiskola és a könyvkötő-szöjgd. A könyv- és szertárak gyarapodása háborus okokból kisebb a rendesnél, a végzett anyag címe alatt csak a magyar dolgozatok címeit közli az értesítő, amelynek befejezőjét a jövő iskolaévre vonatkozó értesítés képezi.

A tartalmas füzet magas színvonalon álló, minden viszonyában bensőséges szeretettel gondozott és fáradhatatlan munkával vezetett intézet örvendetes képét mutatja; fájdalmas

érezéssel tölt el bennünket az a tudat, hogy vezetője ez iskolaévvél megváltik tőle, hogy magasabb rendi állásban és tágasabb hatáskörben folytassa mély vallásos érzéstől áthatott, a haza nagyságát célzó, polgári legfőbb erényt képező munkásságát. Ad multos annos!

Főmunkatárs:

BOGOVICS BÉLA.

Értesítés.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a mai napon a vámörlest megkezdettük. Örlési tanúsítványok ellenében készséggel állunk örlető feleink rendelkezésére.

Bajai Hengermalom r.-t.

Eladó.

Jó karban levő használt szüretelő kád, szőlő-zuzó és daráló. hordók 1—4 hektólg.
Schnegon Betti, Czirfusz-u. 26.

VESZEK

minden minőségű sajtot, vaját, mézet, szilvát, kőménymagot, mákot, paprikát s más terményeket. — AJÁNLOK kávépótlékot cukorral kilónként 9 korona árban, postacsomagoként 10 kilóig franco utánvétellel. KALCIC ANTAL Zágráb, Petrinjóká-utca 13. szám. Pretinac.

Borivóknak a bor keveréséhez!

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
SÁVANYUVIZ

A szép tégely

kőszimbléttel

a bor savanyúságát,
hisz kellemeesen passzát.

Nem teszi a bort.

OSAK
RÁDIUM

SÓSBORSZESZT

használjunk test és egészség
ápolására.

Nagy Üveg ára K 6.60
Közép „ „ K 3.80
Kis „ „ K 1.80

Gyártja: A Dunántuli Gazd. Szeszgyáresok Szeszfin. R.-T.
Nagykanizsán.

Modern, masszív, elegáns

IRÓASZTAL

eladó. Zárda-utca 6. szám.

Bukott középiskolai tanulók

érdekében forduljanak sürgősen

Zsoldos tanintézethez

Budapest, VII. Dohány-u. 84. szám. Ugyanott előkészítés magánvizsgákra, osztály összevonással felelősség mellett. — A középiskola kivonatos tananyaga megrendelhető. — Ismeretét küld az igazgatóság.

Viszketegség,

rüh, sömör leggyorsabban elmulasztja a Dr. FLESCH-féle eredeti Barna zsir.

Nincs szaga, nem piszkít. Mindig eredeti pecsétes Dr. Flesch-félet kérjünk. Próbátégely 1.60 K, nagy tégely 3.— K, Családi adag 9 K. — Kapható a helybeli gyógyszerárakban vagy direct a készítőnél rendelhető. Dr. FLESCH E. »Korona« gyógyszer. Győr.

BESZÉLŐGÉPEK
100 KORONÁTÓL
500 KORONÁIG.

NAGY FÉNYKÉPES
HANGSZER- és LEMEZ-
JEGYZÉK INGYEN!

Ha igazán kellemesen akar mulatni,

hozassa meg a most legújabbban megjelent

GYÁRFÁS TELEFONÁL című kétoldalas tréfás, kacagtató hanglemezt.

RZEN LEMEZ PÉNZERT NEM KAPHATÓ.
Gyártás: Dezső ezen lemezen ugyancsak megkacagtatja a hallgatóit. Elejétől végig boltra csevetető!

ÁRA: Hat darab ócska
használt hanglemez.

KIZÁRÓLAG
csakis

WÁGNER

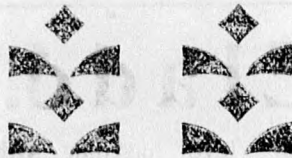
„HANGSZER
KIRALYNÁL”
kapható.

Országoszerite elemert. Inédendő magyar hangszere és beszélőgepek áruház.
BUDAPEST, VIII., József-körut 15/v.

A világháború minden mozzanatáról bő, eredeti, megbízható, kimerítő érte. Újbeszélés, térképekkel, magyarázatokkal, leírásokkal szolgál az

„AZ UJSÁG”

POLITIKAI NAPILAP OLVASÓINAK.

Előfizetési árak:

Egy hónapra K 2 80.

Negyedévre K 8.—

Félévre K 16.—

Egész évre 32.—

Megrendelő cím:

„Az Ujság” kiadóhivatala Budapest, VII., kerület Rákóczi-ut 54. szám.

KOLLÁR A. BAJA

ALAPITTATOTT 1846 .

TELEFON SZÁM 187

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-, IRÓ- ÉS
RAJZSZERKERESKEDÉSE • ÜGYVÉDI
ÉS KÖZSÉGI NYOMTATVÁNY-RAKTÁR

AZ 1900. ÉVI HELYI IPARKIÁLLITA-
SON ARANYÉREMMELEL KITÜNTETVE •
A BAJAI HIRLAP KIADÓHIVATALA

KÖNYVNYOMDA KÖNYVKÖTÉSNET